

Motion till riksdagen 2019/20:2531

av **Kristina Yngwe och Sofia Nilsson (båda C)**

Stärkt äganderätt i minerallagstiftningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka markägarperspektivet i minerallagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunalt veto införs mot prospektering och utvinning av mineraler i alunskiffer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I omställningen till en alltmer elektrifierad omvärld är mineralutvinning en absolut förutsättning, till exempel för att utvinna komponenter till batterier för elbilsdrift och energilagring. Men samtidigt som mineralnäringen är viktig för flera av Sveriges landsbygder så kan man också konstatera att det i många delar av landet finns en stor oro över den svaga ställning och maktlöshet som många markägare upplever att de har i samband med undersökningstillstånd och prospektering. Detta har blivit tydligt inte minst på Österlen, där många markägare känt sig oroliga och maktlösa när gruvbolag fått undersökningstillstånd på stora arealer.

Äganderätten är ett grundfundament i en fungerande demokrati och därför är det viktigt med en översyn av äganderätten, dels en generell översyn kopplat till den grundlagsstadgade äganderätten vilket riksdagen i juni tillkännagav för regeringen, dels också specifikt kopplat till gruvnäringen till exempel vid undersökningstillstånd och prospektering där markägare idag beskriver en känsla av maktlöshet.

De företag som investerar i gruv- och mineralutvinning betalar skatt precis som alla andra företag i Sverige. Därutöver betalar företagen en mineralersättning till markägare och till staten. Som ett led i att stärka äganderätten bör mineralavgiften ses över i syfte att den i framtiden helt ska tillfalla markägaren. Det är viktigt att säkerställa att de förändringar som gjorts i minerallagstiftningen för att ge markägarna utökad rätt till information och samråd efterlevs. Minerallagstiftningen behöver skärpas i syfte att ge markägaren ett utökat skydd vid mineralprospektering. Det kan handla om t ex att

markägaren får en viss intrångsersättning redan när undersökningstillstånd ges, eller att markägaren får ersättning inte bara för skada vid prospektering utan även för det intrång som en provborrning innebär.

För att ytterligare stärka den lokala beslutsmakten över frågor med så stor påverkan som en gruvetablering så bör möjligheten till ett kommunalt veto mot prospektering och utvinning av mineraler i alunskiffer införas.

Kristina Yngwe (C)

Sofia Nilsson (C)